

4th International Congress of Polish History.
„Cultural Encounters“ / IV. Kongres Zagranicznych
Badaczy Dziejów Polski. „Spotkania Kultur“

Ve dnech 19. až 22. října se v polském Krakově uskutečnil čtvrtý ročník mezinárodní konference zaměřené na zahraniční badatele věnující se různým tématům polských dějin. Organizačně konferenci zastřešily Polskie Towarzystwo Historyczne (PTH), Uniwersytet Jagielloński (UJ) a Uniwersytet Pedagogiczny (UP) ve spolupráci s ministerstvy školství a kultury, historickými muzei a Mezinárodním kulturním centrem. Celkově bylo prezentováno 139 referátů od 142 autorů, včetně sedmi českých zástupců. Ty zazněly v 25 klasických a několika diskusních sekcích, z nichž některé byly rozděleny na dvě části. Místem konání jednotlivých panelů se stala moderní budova poslucháren Jagellonské univerzity v Krakově – Auditorium Maximum UJ.

V rámci zahajovacího ceremoniálu ve středu 19. října byla slavnostně předána cena „Pro Historia Polonorum“ udělovaná autorům za nejlepší knihu o polské historii publikovanou v zahraničí a v cizím jazyce. Tentokrát se přihlíželo k období let 2017–2021 a oceněn byl Richard Butterwick-Pawlikowski, původem polský historik dlouhodobě působící ve Velké Británii, za knihu *The Polish-Lithuanian Commonwealth, 1733–1795: Light and Flame*, Yale University Press, 2021. Čestná cena za celoživotní přínos byla udělena historičce Patrice Dabrowski. Po úvodním zahajovacím panelu již následovaly sekce s jednotlivými příspěvky, přičemž první sekce byla věnována kulturnímu střetávání mezi polskými migranty / uprchlíky a místními populacemi v zahraničí a jeho politickému, sociálnímu a kulturnímu rozměru. Rovněž další sekce se v duchu hlavního tématu konference, tedy *Cultural Encounters*, věnovaly především kulturním kontaktům v různých obdobích polské historie. Bylo možné slyšet příspěvky zaměřené na kulturní styky v pro Polsko válečných letech 1914–1923; vztahy mezi středověkým Polskem a Rusí, ale také například referáty věnované otázce genderu u pracující třídy, královskému dvoru, šlechtickému panství nebo šlechtickým salónum.

Druhý jednací den nabídl kromě pokračování úvodní sekce celé konference také panely s příspěvky o kultuře polských Židů / Židech v polské kultuře, fenoménu multikulturalismu v meziválečném Polsku, otázce regionálního a lokálního prostoru či tomu, jak čelila polsko-litevská diplomacie výzvám 16. a 17. století. Zazněly rovněž referáty věnující se evropské akademické kultuře, jejímu přenosu, interakci a otázce nadnárodnosti. Celý čtvrtek bylo možné prohlédnout si posterovou sekci sestávající z 20 posterů sružených do šesti tematických okruhů. Mezi odpoledními sekcemi byla také jedna určená pro doktorandy, které se zúčastnili studenti z Polska, Maďarska, Litvy a Ukrajiny.

Rovněž pátek 21. října nabídl sekce plně zajímavých referátů. Dvě z nich se týkaly polských měst jednak jako prostoru standardizace i diferenciacce, ale i jako

místa střetávání říší, místních elit a multikulturní společnosti. Stranou nezůstalo ani sdílení kultury ve středovýchodní Evropě v období studené války, kulturní a sociální kontakty polsko-litevského státu s vnějším světem v 16.–17. století, osvícenské politické myšlení od posledního saského krále až do Vídeňského kongresu nebo velmi zajímavá otázka tzv. hybridní identity coby předmětu biografického výzkumu kulturních hranic na příkladu Haliče. Paralelně ve stejný čas proběhly v pátek také dvě sekce, které byly z demografického hlediska z kongresu patrně nejzajímavější. První měla název *Kultura chłopska (Peasant Culture)* a předsedali jí polští historici Mateusz Wyżga a Tomasz Wiślicz. Jako první zazněl příspěvek o vlivu vojenské služby na strukturu venkovské rodiny na jihu Čech na přelomu 18. a 19. století včetně exkurzu o vojácích z jižních Čech, kteří v tomto období prošli polskými oblastmi (Josef Grulich – Václav Černý). Thomasz Szubert hovořil o tzv. Haličské řeži (*Rzeź galicyjska*), která vypukla po potlačení Krakovského povstání v roce 1846. Otázku způsobu popisování sedláků a venkovské populace v minulosti otevřel svým příspěvkem Martin Andersson.

Druhou z pohledu historické demografie zajímavou sekci představovala ta s názvem *Counting Diversity: What Do We Know, What Do We Need to Know about the Polish Demographic Past?*, kterou vedli Bartosz Ogórek a Mikołaj Szołtysek. V sekci zaznělo celkem šest příspěvků, z nichž první, zaměřený na kořeny *Life Cycle Studies* a užití tohoto paradigmatu v historické demografii, byl přednesen Janem Kokem z Nizozemí. Poté promluvil Peter Ori z Maďarska o zkušenosti polské a maďarské historické demografie se studiem multietnických a multikonfesijních populací. Po něm referoval Yuriy Voloshyn z Ukrajiny o místě ukrajinské populace v rodinných a demografických vzorech polsko-litevského soustátí. K demografii polsko-litevských Židů promluvil Shaul Stampfer z Izraele, jenž byl následován Rolfem Gehrmanem z Německa s referátem o polsko-německém pomezí od 18. do počátku 20. století ve světle historicko-demografických výzkumů. Celou sekci uzavřel polský historik Piotr Guzowski příspěvkem, v němž se zamýšlel, jak může polská historická demografie přispět k diskusi o evropské demografické minulosti. Kdo chtěl, mohl navštívit ještě dvě sekce věnované archivům jako kulturnímu fenoménu a roli polských muzeí při šíření povědomí o polské historii v zahraničí.

Pro účastníky konference byl připraven bohatý doprovodný program složený jak ze společenských setkání, tak ze zajímavých exkurzí po krakovských památkách a muzeích. Prezentující autoři měli navíc do většiny místních muzeí vstup zdarma, a to po celou dobu konání kongresu. Podrobný program konference: <https://coph2022.pl/program/>.

Václav Černý